

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22.05.1966, sp. zn. 6 Tz 18/68, ECLI:CZ:NS:1966:6.TZ.18.1968.1

Číslo: 27/1969

Právní věta: K posuzování trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. Zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. je trestným činem trvacím, který je páčán pokud pachatel zaviněně udržuje protiprávní stav, vyvolaný neplněním zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného (§ 213 odst. 1 tr. zák.) nebo vyhýbáním se plnění zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného (§ 213 odst. 2 tr. zák.). Tento protiprávní stav může být přerušen, i když neplnění vyživovací povinnosti objektivně trvá, pokud toto neplnění není pachatelem zaviněno. Vyhlášením rozsudku soudem prvního stupně končí spáchání jednoho trestného činu zanedbání povinné výživy a současně začíná páčání téhož trestného činu nového, pokud pachatel stále zaviněně svou vyživovací povinnost neplní, příp. se jejímu plnění vyhýbá. Tento rozsudek je tedy mezníkem, kdy začínají podmínky recidivy.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 22.05.1966

Spisová značka: 6 Tz 18/68

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právní moc rozhodnutí, Trestný čin trvající, Zanedbání povinné výživy

Předpisy: 140/1961 Sb. § 213

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27/1969 sb. rozh.

K posuzování trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák.

Zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. je trestným činem trvacím, který je páčán pokud pachatel zaviněně udržuje protiprávní stav, vyvolaný neplněním zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného (§ 213 odst. 1 tr. zák.) nebo vyhýbáním se plnění zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného (§ 213 odst. 2 tr. zák.). Tento protiprávní stav může být přerušen, i když neplnění vyživovací povinnosti objektivně trvá, pokud toto neplnění není pachatelem zaviněno.

Vyhlášením rozsudku soudem prvního stupně končí spáchání jednoho trestného činu zanedbání povinné výživy a současně začíná páčání téhož trestného činu nového, pokud pachatel stále

zaviněně svou vyživovací povinností neplní, příp. se jejímu plnění vyhýbá. Tento rozsudek je tedy mezníkem, kdy začínají podmínky recidivy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 22. května 1966, [6 Tz 18/68.](#))

Nejvyšší soud zrušil pro porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a § 35 odst. 2 tr. zák. rozsudek okresního soudu Brno-město z 6. září 1967 sp. zn. 4 T 182/67 a přikázal tomuto okresnímu soudu nové projednání a rozhodnutí věci.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu Brno-město z 31. března 1965 sp. zn. 4 T 38/65 byl obviněný uznán vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 tr. zák., jehož se dopustil tím, že od září 1964 do 22. ledna 1965 v Brně neplatil výživné na své čtyři nezletilé děti v celkové výši 640 Kčs měsíčně, ač mu tato povinnost byla stanovena soudním rozhodnutím a naopak v úmyslu, aby výživné mu nemohlo být sráženo výkonem rozhodnutí, přestal pracovat.

Byl za to odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců podmíněně na zkušební dobu 3 let, přičemž mu bylo uloženo, aby nepokračoval v bezdůvodné pracovní absenci.

Usnesením okresního soudu Brno-město z 20. února 1967 bylo vysloveno, že odsouzený se ve zkušební době neosvědčil, takže původně podmíněně odložený trest se vykoná.

Dalším rozsudkem okresního soudu Brno-město ze 6. září 1967 sp. zn. 4 T 182/67 byl též obviněný znovu uznán vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil tím, že od 1. února 1965 do konce prosince 1966 neplatil řádně výživné na nezletilou dceru Marii a pak do 30. dubna 1967 výživné na další děti Jaroslavu, Jiřího, Milana, ačkoliv mu bylo určeno výživné v částce 160 Kčs na každé dítě, takže dluží až dosud na výživném 10.130 Kčs.

Byl za to odsouzen podle § 213 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. za současného zrušení výroku o trestu obsaženého v rozsudku okresního soudu Brno-město sp. zn. 4 T 38/65, k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 22 měsíců, pro výkon tohoto trestu byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny.

Odvolání proti rozsudku podal obviněný přesto, že po hlavním líčení u okresního soudu po vyhlášení rozsudku se práva odvolání výslovně vzdal. Krajský soud v Brně 9. listopadu 1967 sp. zn. 2 To 513/67 podle § 253 tr. ř. odvolání obviněného zamítl jako odvolání podané osobou, která se ho výslovně vzdala.

Proti rozsudku okresního soudu ze dne 6. září 1967 sp. zn. 4 T 182/67 podal předseda Nejvyššího soudu ve lhůtě 6 měsíců od právní moci rozsudku podle § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona a namítal jeho porušení v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. a § 2 odst. 6 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona správnost napadeného rozsudku, jakož i řízení jež mu předcházelo a zjistil, že zákon byl porušen.

Obviněný se hájil tím, že po celou dobu co pracoval v podniku A, bylo mu výživné na děti sráženo na základě povolené exekuce. V tomto závodě pracoval od 1. 2. 1965 do 16. 5. 1966. V této době nepovažoval obviněný za možný vznik nějakého dluhu na výživném. Dále byl zaměstnán v podniku B, kde pracoval jen týden a onemocněl. Práce neschopným byl do 28. 9. 1966 a v té době pobíral nemocenské dávky, ze kterých mu bylo taktéž zráženo výživné a zůstalo mu existenční minimum v částce 300 Kčs měsíčně. Potom nepracoval a výživné neplatil. Uvedl, že byl schopen lehčí práce, ale že ji nemohl pro nemoc najít i když ji řádně hledal. Stejně se hájil i v přípravném řízení.

Matka dětí uvedla jako svědkyně při výslechu u hlavního líčení, že nemůže říci, kolik skutečně obviněný dluží na výživném, protože někdy výživné posílal a někdy ne a také ne vždy ve stanovené výši. Určitě však ví, že od září 1966 nezaplatil nic. Předložila soudu k nahlédnutí stvrzenky s tím, aby sám soud posoudil, kolik obviněný vlastně dluží. Upozornila na omezení výživného, protože dcera Marie nastoupila 1. 1. 1967 do zaměstnání. Z výkonu trestu obdržela na výživném od obviněného 1.000 Kčs.

Na to, jak plyne z protokolu o hlavní líčení, soud provedl součet zaslaných částek podle stvrzenek předložených zmíněnou svědkyní a učinil závěr, že obviněný dluží 10.130 Kčs do 30. 4. 1967; toto zjištění pak převzal do výroku rozsudku bez odůvodnění, jak k této částce dospěl s dodatkem, že obviněný tuto částku dluží až dosud.

Obviněný dotázán ve smyslu § 214 tr. ř. uvedl, že za zmíněnou dobu dluží skutečně uvedený obnos, čímž se soud nesprávně spokojil. Dále byly u hlavního líčení přečteny listinné důkazy založené ve spise, ze kterých mimo jiné plyne, že obviněný skutečně v kritické době plnil své povinnosti na základě exekuce. Z potvrzení na čl. 12 vydaném ústavem národního zdraví ze dne 22. 4. 1967 lze zjistit, že obviněný byl pro nemoc práce neschopným od 31. 5. 1966 do 28. 7. 1966, kdy byl uznán práce schopným bez omezení pracovní schopnosti a způsobilosti. Ve spise je založeno potvrzení podniku A z 22. 4. 1967 o tom, že obviněný v podniku pracoval od 1. 1. 1965 do

16. 5. 1966 za kteroužto dobu bylo zasíláno výživné počínaje měsícem dubnem 1965, s výjimkou měsíce června 1965, a celkem bylo zasláno 6. 028 Kčs.

Z potvrzení podniku B plyne, že obviněný tam pracoval pouze tři dny a onemocněl, takže pracovní poměr s ním byl ve zkušební době rozvázán. Toto potvrzení však neobsahuje údaj o tom, jaké částky byly zaslány na výživné z nemocenských dávek, které obviněný pobíral, ač z přehledu vypracovaného odborem vyšetřování MS VB plyne, že v období pracovní neschopnosti obviněného za měsíc červen až srpen 1966 bylo zasláno na výživném 482 Kčs.

Z těchto důkazů učinil okresní soud skutková zjištění, že obviněný, ač měl všechny podmínky pro to, aby řádně pracoval a plnil své povinnosti přispívat na výživu svých dětí, nečinil tak, i když byl předcházejícím rozsudkem téhož soudu ze dne 31. 3. 1965 sp. zn. 4 T 38/65 odsouzen taktéž pro neplnění vyživovací povinnosti k trestu odnětí svobody na dobu 18 měsíců nepodmíněně. Dále soud uvedl, že obviněný vynechával od 1. 2. 1965 směny v podniku A a to soustavně, takže neměl žádný pracovní příjem, a když s ním byl rozvázán pracovní poměr v květnu 1965, nastoupil u podniku B, kde pracoval jen týden a onemocněl. Pak už nepracoval vůbec a tak si počínal do 30. 4. 1967.

Dále okresní soud uvedl, že obviněný po počátečním zapírání se doznal i k výši dlužné částky, a že na svou obhajobu neuvedl nic podstatného.

S těmito neodpovídajícími a nepřesnými skutkovými závěry, k nimž okresní soud dospěl, nelze souhlasit. Odporuje provedenému dokazování zjištění obsažené v odůvodnění rozsudku, že obviněný od 1. 2. 1965 soustavně vynechával směny v podniku A, takže byl bez příjmu, a že s ním byl rozvázán pracovní poměr v tomto podniku ke květnu 1965, neboť je potvrzením podniku prokázáno, že obviněný tam pracoval do 16. května 1966, kdy s ním byl rozvázán pracovní poměr. V této době obviněný měl sice absence, ale pro pracovní neschopnost a nikoliv soustavně, takže závěr okresního soudu neodpovídá provedenému dokazování. Okresní soud ve svém rozhodnutí nerozebíral všechny skutečnosti, ze kterých učinil závěr o výši dlužné částky a o době neplnění vyživovací povinnosti, i když provedl pravděpodobně zjištění ze stvrzenek předložených matkou dětí, neměl však důkaz o tom, jaké částky byly zasílány z nemocenských dávek v době od května 1966 do srpna téhož roku. Výše dlužných částek je nepřezkoumatelná i vzhledem k časovému omezení, neboť soud nezdůvodnil, proč na jedné straně dospěl k závěru, že obviněný neplnil svou vyživovací povinnost u tří dětí do

konce dubna 1967 a naproti tomu uvedl, že obviněný dosud dluží 10.130 Kčs; ve výroku rozsudku je rozpor v tom, do kdy vlastně obviněný uvedenou částku na výživném dluží. Okresní soud při rozhodování o vině trestným činem zanedbání povinné výživy nevzal vůbec v úvahu, že tento trestný čin je trestným činem trvacím a nevyvodil hmotně právní důsledky, které z charakteru tohoto trestného činu vyplývají. Tento trestný čin trvá nepřetržitě tak dlouho, pokud pachatel zaviněně udržuje protiprávní stav vyvolaný jednáním pachatele, které zakládá tento trestný čin. Tento protiprávní stav vyvolaný pachatelem zaviněným jednáním může být přerušen i když objektivně trvá, ale pachatelem není zaviněn. Tedy když pachatel neplatí výživné, protože např. nemůže platit pro nemoc nebo jeho výdělkové možnosti nejsou takové, aby výživné mohl bez svého zavinění vůbec nebo ve stanovené výši plnit.

Dále se tento protiprávní stav přerušuje zásahem státního orgánu, který jej ukončuje a pak po tomto zásahu počíná tento protiprávní stav znova. Za takovýto zásah lze pokládat vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně. K tomuto rozsudku váže trestní zákon rozdíl mezi souběhem a recidivou (§ 35 odst. 2 tr. zák.). Jako dělítko mezi souběhem a případy, kdy souběh dán není, byl zvolen moment vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně. Přitom zákon nečiní rozdíl mezi případy, kdy pozdější trestný čin byl spáchán ještě před zahájením přípravného řízení ohledně dřívějšího trestného činu a případy, kdy později trestný čin byl spáchán během řízení o dřívějším trestném činu.

Z těchto úvah tedy vyplývá, že okresní soud měl uvažovat, zda trestný čin zanedbání povinné výživy, který je trestným činem trvacím, byl po stránce subjektivní i objektivní naplněn po celou dobu, jak ji uvedl ve výroku rozsudku, s ohledem na pracovní neschopnost obviněného.

Obviněný se hájil tím, že po celou dobu co byl zaměstnán u podniku A od 4. 12. 1965 do 16. 5. 1966 mu bylo exekučně sráženo výživné. Podle výpisu tohoto podniku o výdělcích obviněného v době od dubna 1965 do února 1966 neměl obviněný neomluvené absence a výživné mu bylo sráženo podle výše výdělku. V tomto výpisu je také uvedeno, kdy byl obviněný uznán práce neschopný. K tomuto důkazu a k obhajobě obviněného okresní soud nepřihlédl a obviněného uznal vinným trestným činem tak, jako by tento trestný čin trval po celou dobu, kterou uvedl v rozsudku. Tím okresní soud porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 i 6 tr. ř., které ukládají soudu zjišťovat skutečný stav věci a hodnotit důkazy podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Okresní soud dále pochybil ve výroku o trestu, když uložil obviněnému souhrnný trest.

Rozhodnutí o uplatnění ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. odůvodnil okresní soud tím, že obviněný započal s trestnou činností ještě předtím, než byl vyhlášen odsuzující rozsudek 4 T 38/65 okresního soudu Brno-město.

Podle § 35 odst. 2 tr. zák. uloží soud souhrnný trest, když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším.

Odsuzující rozsudek ve věci 4 T 38/65 byl soudem prvního stupně vyhlášen dne 31. 3. 1965. Trestný čin v napadeném rozsudku 4 T 182/67 byl podle soudu spáchán v době od 1. 2. 1965 do 31. 12. 1966 u nezletilé dcery Marie a u ostatních dětí do 30. 4. 1967. Začátek tedy spadá do doby před vyhlášením prvního rozsudku, kdežto konec do doby po jeho vyhlášení. Mezi oběma činy není tedy vztah uvedený v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák., poněvadž nejde o souběh, nýbrž o recidivu, neboť rozsudek prvního stupně trestnou činností ukončuje a pak jde o nový trestný čin. Trestnou činností u trvajících trestného činu, která měla trvat do vyhlášení rozsudku prvního stupně, měl předchozí soud obviněného uznat vinným bez ohledu na to, do kterého dne byla uvedena v obžalobě. Jestliže tak

neučinil, bylo by možno tuto trestnou činnost postihnout jen, byla-li by ohledně této nepostižné činnosti povolena obnova.

Jelikož okresní soud nesprávně uložil souhrnný trest, porušil tím zákon v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák.

Pozn. red.: Teorie se přiklání spíše k názoru, že zanedbání povinné výživy není trestným činem trvacím, že jej však lze spáchat ve formě pokračování - viz A. Dolenský: Zanedbání povinné výživy, Acta Universitatis Carolinae, Iuridica 2, 1964, str. 52.